Ч. 221 (12.877). Львів, субота 3. жовтня 1931. Pocztowa opłata zpłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“. Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.
Чвертьрічно	15·00 „
Піврічно	30·00 „
Річно	60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і волор. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Незавидна доля робітництва в СРСР.

(Спостереження очевидця.)

У радянській державі бачимо в останніх часах нахил до капіталістичної раціоналізації. І то в такій площині, що хто знає, чи не переходить це навіть того, що закидують Европі її ліві — радикальні критики.

На Радянщині мають у найближчому часі працювати у 80 відсотках акордово. Тарифу платень мають знести, а заступлять її індивідуальними умовами.

Допомоги для безробітних там нема. Одначе міліони безробітних тиняються по селах і прохарчовуються в колгоспах (колективних господарствах).

Прохарчування активних робітників є у прямій залежності від виконання призначеного мінімум праці. Тільки члени ударних бриґад мають вигляди на достаточну поживу, на мешкання, відпустку і побут на лікуванні. Соціяльне обезпечення змінене в тому напрямі, що ставки є реґульовані відповідно до часу праці, приналежностей до проф. спілки або до зобовязаної до максімум праці ударної бриґади. Час праці мусить бути вповні використаний.

Такі улюблені давніше денні мітінґи, збори, засідання проф. спілок, фабричних комітетів і управ можуть тепер відбуватися тільки вечорами, по скінченій праці. Тепер там скасовані полекші у праці для учеників доповняючих і фахових шкіл. Це сталось тоді, коли усталено, що вони працювали ефективно тільки 3—4 годин денно, а не 7 годин, як це було передбачене.

Радянські робітничі союзи, приглядаються загостренням цих соціяльно-політичних законів з ріжними почуваннями, але інертно. Держава і партія дозволяють їм тільки підбадьорувати робітників до виконання, передбаченої пляном пятилітки, праці. Заступництво соціяльних інтересів робітництва можливе там тільки до тої міри, до якої це санкціонує нар. комісаріят для інспекції робітників і селян. З цього становища треба глядіти і на реорґанізацію робітничих союзів в СРСР.

Вони переорґанізовані тепер так, як партія, на коміркову систему. Безпосередньо у фабриці є група з орґанізатором на чолі. Цей орґанізатор є відповідальний за працю своєї ґрупи, як під оглядом технічно-продукційним так і культурницьким. Друга вища комірка — це збори робітників поодиноких відділів, під управою комітету. Ще вищою коміркою є фабричний комітет, що є під управою окремої президії. Таким чином осягнено те, що контроля „благонадьожности“ переведена щодо кожного поодинокого робітника.

Остання „чистка“, що виключила 180.000 членів із робітничих союзів, є найкращим доказом, як конечною для партії і робітничих спілок є така контроля. Плян радянського уряду перевести пятилітку в чотирьох роках, приневолює його на усіх ділянках до неймовірного напружування орґанізацій і одиниць. Вимоги на полі праці, дисципліни, самовідречення одиниці, зросли непосильно. Розміри цих вимог можна собі зясувати приблизно щойно тоді, коли візьмемо під увагу, в яких обставинах проходить життя радянського робітника поза межами варстату праці чи фабрики.

Мешканеве питання досі там не вирішене. Найбільші зусилля у будівельній ділянці не можуть навіть заступити відповідними будинками знищених старих домів, не кажучи вже про те, щоби ці зусилля і заходи могли відповідати приростові населення і зосередженню великих мас робітників у поодиноких центрах праці.

У старих домах виконують там тільки 10 відсотків конечних направок, а й нові доми розлітаються неймовірно скоро, тому, що вони здебільша побудовані не фахово і з найгіршого матеріялу. До 1. грудня ц. р. мали бути в головних промислових полосах готові мешкання для вжитку 700 тисяч родин. По офіційним радянським звідомленням не було до серпня ні одного готового. При чому мова йде не про якісь масивні будівлі, а про доми у формі бараків, яких істнування обчислене тільки на 10 літ. Недостача будівельного матеріялу і фахових сил — це головна причина, чому цього досі не виконано. Тому то й порішено перейти в промислових центрах до будови ліпянок на робітничі помешкання. Проєкти будови великих соціялістичних міст залишилися тільки плянами на папері. Досвіди зроблені з т. зв. мешканевими комунами, не заохочують до переводження цих плянів у життя. Більшість промислових робітників живе в тісних, зимних і брудних, на борзі зліплених бараках. У донецькому басейні припадає на одного ґірника (статистичні, офіційні дані) 2 до 3 квадр. метри мешканевого простору, в сибірській, минулого року відкритій, вуглевій полосі випадає на голову 20 квадр. центиметрів. Це значить, що більшість робітників не має і баракового даху над головою, тільки живе від року в шатрах.

У цих умовинах не можна дивуватися, що стан здоровля радянського населення, зокрема упривілейованої робітничої кляси, є далеко невдоволяючий. Скрізь велика недостача добрих, освічених лікарів. Брак і лічниць, а ліки це більше як рідкість. Попри те, завдяки збільшеному темпові праці, росте постійно число нещасливих випадків у фабриках, які здебільша не мають навіть найпримітивніших уряджень. Навіть умивальні — це рідкість, а рушники люксус. У лічницях, що улаштовані при деяких фабриках брак білля, перевязочного матеріялу, а перш за все — ліжок. У донецькому басейні випадає одно ліжко в лічниці на 450 ґірників. На селі, в колгоспах санітарні умовини ще гірші.

У теорії належить кожному робітникові 14-денна відпустка. На ділі не має це ніякого практичного значіння, тому, що число відпочинкових домів і санаторій є мінімальне. Одначе і щасливі мешканці державних літнищ не можуть як слід відпочати. Державний центральний інститут для фізичної культури виробив схему занять для відпустковців, виходячи з заложення, що цілковите, двотижневе відтягнення з ярма щоденної роботи може зашкодити „ентузіязмові праці“. Робітник, що перебуває на відпустці є не тільки занятий фізично. Він приневолений, ріжними методами, заниматися психічно питаннями продукції в його ділянці праці, підставами пляново! радянської господарки і „соціялістичної відбудови“.

Методи занять — це щоденні курси про основні політичні і соціяльні питання, що абсорбують уповні „літника“. При кінці відпустки намовляють рішуче повертаючого, щоби він вступив до ударної бриґади, а якщо він уже є членом такої, щоби заключив окремі умови в рямцях т. з. „соціялістичних змагань“.

Зле прохарчування робітника і його родини, це справа загально відома. Також заосмотрення населення в предмети щоденного вжитку є зовсім невистарчаюче.

Перехід від загальної кооперативної торговлі до системи робітничих розділень, тільки погіршив положення. Робітничі роздільні не можуть заосмотрити населення в найконечніший одяг і взуття.

Третій, рішаючий рік пятилітки не приніс у ніякій ділянці, якоїнебудь поправи для населення Радянщини. Навпаки, життєва стопа робітника і селянина ще більше обнизилася. Радянській владі не довелося навіть упревілейованій клясі робітничого пролетаріяту уможливити життя так, щоб воно відповідало найскромнішим вимогам. Ці важкі умовини викликують у населення не так невдоволення, як радше затяжну безнадійність на краще майбутнє.

——о——

Хліборобське самоврядування.

3. Становище „Сільського Господаря“ і польських організацій до хліборобського самоврядування.

Т-во „Сільський Господар“, якого обовязком є берегти інтереси наших хліборобів, своїм рішенням з дня 3. квітня 1929 р. доручило своїм філіям приняти участь у хліборобському само-врядуванні. Ця участь зводилася до того, що філії мали делеґувати своїх представників до повітових Хліборобських Комісій, а до воєвідських Хліборобських Комісій делеґувало представників само Головне Товариство. У більшости повітів представників „Сільського Господаря“ допущено до нарад у Хліборобських Комісіях, а з Воєвідських Комісій запрошено наших представників тільки у станиславівському та тернопільському воєвідстві, натомість львівське воєвідство представника тоді не запросило.

Щоби використати постанову згаданих інструкцій, де говориться, що самоврядування відступатиме працю лише тим організаціям, які предложать відповідні пляни праці повітовим та воєвідським Хліборобським Комісіям, доручило Головне Товариство своїм філіям виготовити пляни праці на протяг 3—5 літ та предложити їх повітовим Хліборобським Комісіям до затвердження чи відома. У низці повітів це доручення виконали філії, а в деяких навіть добилися вставлення у повітових самоуправних бюджетах відповідних квот на працю філії „Сільського Господаря“ (Рудки, Дрогобич, Самбір, Копичинці і т. д.). Та тяжче було з виплаченням цих субвенцій, бо Повітові Виділи не хотіли їх виплачувати тому, бо казали, що у воєвідській Хліборобській Комісії не узгіднено ще пляну праці „Сільського Господаря“ на терені цілого воєвідства. Тоді Т-во „Сільський Господар“ скликало воєвідський зїзд філій „Сільського Господаря“ станиславівського воєвідства, який відбувся в Станиславові в місяці червні 1929 р. і на ньому вирішено 5-тилітній плян праці всіх філій на терені цілого воєвідства та предложено опісля головою Т-ва до затвердження воєвідської Хліборобської Комісії. Отже зі своєї сторони Т-во „Сільський Господар“ зробило все те, чого вимагали від нього і розпорядок мін-ства внутрішніх справ і інструкція мін-ства хліборобства на те, щоби бути рівнорядно поставленим у відношенні до самоврядування з польськими організаціями. Головнож

з Малопоським Товариством Рільничим, яке сьогодні є одиноким хліборобським польським товариством на нашій території. Рівночасно праця Т-ва „С. Госп." у давніших роках давала можливість признати наше Т-во **як вже давніше істнуюче,** а тим-самим таке, яке мусілоб обовязково робити цю працю, яку передбачували інструкція й розпорядок. Так було в станиславівськім воевідстві. Львівське воевідство не покликало було ще нашого делеґата до своєї Комісії і здержалося ще з випрацюванням такого пляну. Тернопільське воевідство в той-же час відкинуло зміну статуту Т-ва „Сільський Господар", незважаючи на те, що цю зміну зареєструвало львівське воевідство і приняло до відома станиславівське воевідство.

Плян праці „Сільського Господаря", зладжений для терену станиславівського воевідства відіслала воевідська Хліборобська Комісія до мін-ства хліборобства у Варшаві, не могучи у себе рішити, що з ним зробити, хоч про це докладно говорилося в згаданих розпорядках центральної влади. На цей плян нема відповіди і по сьогоднішний день.

Зновже Малопольське Рільниче Товариство випрацювало свій плян праці у цьому воевідстві і предложило його воевідській Хліборобській Комісії. У цьому пляні всупереч постановам інструкції і розпорядку, висунено домагання монополю для М. Р. Т., а тимсамим повного поминення на терені цілого воевідства Т-ва „Сільський Господар". У предложенні М. Р. Т. до станиславівської Воевідської Хліборобської Ради читаємо таке:

„В цілому нашому економічному представленні цілком не згадали ми про українські орґанізації (в ориґ. „рускі"), а то виходячи з того заложення, що в господарській програмі воевідства не може бути місця на ділення господарських програм після націоналістичних (?) понять, що господарська орґанізація мусить бути для цілого воевідства одна та що кожний мусить мати право, бути її членом. Наша орґанізація Малопольського Т-ва Рільничого, якій повірено паном Воєводою виконування програмових хліборобських завдань, є відчиненою для братнього (!!!) українського (в ориґ. „руского"), народу і працює на терені воевідства в більшій части (?) для української (в ориґ. „рускої) людности, не робила ніколи жадних труднощів у приниманні членів або орґанізуванні чисто українських (в ориґ. „рускіх") сіл в Кулка Рольнічі, або Годівельні Кола, а також і дальше з найбільшою охотою (!) буде йти на зустріч бажанню кожного, накликуючи сама до орґанізування всеї людности в нашій орґанізації. Висказуємо погляд, що тільки спільна праця може запевнити добробут та обом народам, що замешкують цю землю, дати щастя, але з другої сторони мусимо боронити засади, що для добра справи на терені воевідства може істнувати тільки одна хліборобська орґанізація, що займається проблемами чисто економічної натури".

До цього бажання прихилилося, видно, воевідство, і то мабуть без великого труду, бо ось уже третій рік спочиває плян праці „Сільського Господаря" без відповіди, ну, а Малопольське Рільниче Товариство стало одиноким, що виконує хліборобські завдання за гроші українського хлібороба для своїх власних цілей, — можна спокійно сказати, — далеких від тих, про які говориться в наведеному програмовому бажанні, що малиб приносити „щастя" для обох народів. Не виключаємо, що це „щастя" може відноситися до польського народу, але катеґорично перечимо, щоби такі орґанізації як М. Р. Т. мали якенебудь право промовляти в імені українського народу на терені цього воевідства, для якого вони зовсім чужі і не мають найменшого титулу і леґітимації в його імени промовляти. Правда, в одному чи двох українських селах станиславівського воевідства є власне годівельні гуртки М. Р. Т., але це тому, що спір за компетенцію „Сільського Господаря" в годівельній праці, ведений рівно 31 літ як за австр. так і за польських часів, влада вирішувала постійно на некористь української орґанізації. Причини цього треба, очевидно, шукати не в господарських але в інших моментах. А це ще не дає права, щоби чисто польське товариство, яким є М. Р. Т. нагло запалало любовю до „братнього" народу. Краще, щоби нас лишили без цеї „братньої" любови, без якої нашому селянинові далеко краще.

Інж. Евген Храплививий.

З наших занедбань на церковному полі.

Наших церков у Львові рішуче за мало. — Дещо про порядки у львівських церквах.

(З кругів читачів.)

На днях вичитали ми в „Ділі" про те, що після викінчення великого костела Камедулів враз із просторим двоповерховим монастирем при вїзді до Львова від сторони Замарстинова львівські поляки приступили негайно до будови двох нових великих костелів: монументального костела враз із монастирем Салезіянів при вїзді до Львова від сторони Личакова (між Личаківським двірцем і Личаківським парком) та великого костела на Сиґнівці. Під будову личаківського костела міська рада у Львові дарувала площу, а крім того зобовязалася виплачувати на ту ціль протягом найближчих пяти літ по 50.000 зол. річно. Зновже лат. архиепископ Твардовський зложив на ту будову відразу суму чверть міліона золотих і таким чином вже в цю неділю (4. ц. м.) відбудеться посвячення фундаментів цього костела. На будову костела на Сиґнівці, як подала вчора польська преса, львівська міська рада ухвалила виплатити титулом першої підмоги 25.000 зол. і таким робом Сиґнівка приступає теж до будови нового костела (бо, мовляв, дотеперішній за малий). А не забуваймо, що щойно недавно, бо в часі війни, викінчено будову монументального костела св. Єлисавети — зновж-же при вїзді до міста від головного двірця.

Коли над тим усім подумати, то мимоволі родиться запит: А скільки церков у Львові вибудували ми — не в останніх роках, а в останніх десятиліттях? Відповідь: поза церквою Преображенською, здвигненою врештою на старих мурах кількадесять літ тому — український *Львів не збогатився ні на одну нову церкву*, коли не рахувати маленької церковці далеко на передмісті Левандівка і ще меншої, деревляної на Богданівці. Правда, минулого року перенесено прегарну деревляну церковцю з бойківського села Кривки і змонтовано її на полях Знесіння—Кривчиць, алеж вона положена далеко від людських осель і має більше музеальний характер, як практичні завдання. А знов невеличкої мурованої церкви, що її мешканці Клепарова будують у себе мало не від закінчення війни, не можуть вони власними слабими засобами викінчити і так мучаться дальше в маленькій деревляній капличчі, тимбільше, що число нашого населення на Клепарові дуже поважне і постійно зростає.

Так як тепер справи стоять, то *у Львові треба би найменше 5—6 нових церков*, а саме: на розлогому передмісті Замарстинові, на не менше розлогому передмісті Янівському, на широченній смузі міста між вулицею Льва Сапіги з одного і Вулькою з другого боку, на передмісті Стрийському, яке тепер розтягається аж до двірця на Персенківці, в околиці вулиць Зеленої—Кохановського та на Пасіках—Ялівці за Личаківським парком. У всіх поданих вище місцях наше населення не має де заспокоїти своїх релігійних потреб і хоч-не-хоч мусить це робити в костелах, які має під боком. Це повинні взяти під ласкаву розвагу наші церковні і громадянські круги та приступити по змозі якнайскорше до будови церков у тих частях міста, де вони найбільш необхідні.

Друга справа, яку хочемо нині порушити, це порядки чи радше непорядки по деяких наших церквах у Львові. Можемо неодно сказати *про бруд і нечистоту в деяких львівських церквах*, навіть таких, до яких заглядають приїзші чужинці, щоб їх оглянути — та покищо здержуємося з прилюдним вичислюванням тих церков у надії, що їх пароха вглянуть у ту справу і привернуть усе до порядку, який повинен бути в церкві хіба все зразковий!

При цій нагоді згадаємо про ще одну аномалію, а саме про те, що *в наших церквах у Львові важко висповідатися*, бо і сповідників тих обмаль і сидять вони в церкві дуже коротко. Тому греко-кат. вірні примушені нерідко йти до сповіди до костела, де все лекше найти сповідника, як у нашій церкві. І в цю справу повинні вглянути наші церковні круги та розвязати її згідно з бажанням і потребами своїх вірних.

С.

—o—

Після смерти М. Галущинського.

СВІТЛІЙ ПАМЯТІ М. ГАЛУЩИНСЬКОГО.

Під тяжким враженням сумної вістки про смерть Михайла Галущинського, розуміється, я не в силі в усій повноті виявити світлий образ Покійного, що так глибоко впечатався в моїй памяті. Отже дозволю собі покищо декількома словами віддати свою пошану памяті дорогого Товариша.

Тяжко примиритися з думкою, що відійшов від нас повний сил і кипучої енерґії М. Галущинський. Ще за два дні до своєї недуги Покійний надіслав мені листівку в справі, звязаній з Товариством „Просвіта", — його найулюбленішою дитиною, якій він присвятив усі свої великі теоретичні знання і свій багатий досвід, якій віддав своє здоровля і навіть життя. І це не є прибільшення. Тільки М. Галущинський з його залізною волею й почуттям відповідальности міг залишатися на пості голови Т-ва „Просвіта" й не покидати своїх позицій під градом нерозважливих закидів і навіть свідомих інсинуацій деяких громадян, не досить вибагливих в засобах боротьби. Одначе ця незломна непохитність у відстоюванні своїх переконань дорого коштувала його, тяжко відбиваючись на його здоровлі й нервах. Щоби зрозуміти його душевний стан, слід лише вдуматися у те, що переживав у своїй душі Покійний, бачучи, як невідповідальні чинники руйнують дорогу йому „Просвіту". Деяке уявлення про це можуть подати хочаб наступні рядки з листа, що надіслав мені Покійний літом ц. р.: „Підклад нападів комуністів і сельробів, а також національних партій можна до деякої міри оправдати політичними ріжницями, хоч і в тих випадках можна вимагати більше джентельменства, а не воювання неправдою, а то й наклепами. Боротьба з того роду нападами є незвичайно важка... Але є й такі противники, котрі самі не знають, що творять. І так, як той циган, що сидить на дереві, власними руками підтинають галузку, на котрій сидять... Звалено цілу нашу педаґоґічну літературу („Народня Просвіта", „Бібліотечний Порадник", „Аматорський Театр"). Тепер бючи на право і на ліво, валять „Життя і Знання". Для мене особисто тамті перші видавництва багато важніші, як це друге. Але як звалять і те друге, що тоді залишиться? Вічно розбудовувати, а потім бачити, як свої-ж люди руйнують, і на руїнах зачинати знову щось нове — незавидна просто доля".

А всеж М. Галущинський не капітулював перед цими руїнниками, а продовжував свою будівничу працю й запалював огнем своєї енерґії інших культурно-освітніх діячів. М. Галущинський все своє життя горів ярким полумям, яке не згасало і перед подувом малосприятливих вітрів. І хоч сам М. Галущинський *тілом* згорів у нерівній боротьбі зі своїми противниками, одні з яких добре знали, що творили, а другі несвідомо йшли за вказівками перших — то всеж *дух* його житиме й далі між його безчисленними друзями й товаришами, які ставлять гаслом свого життя — *будувати*, а не *руйнувати* те, що з таким тяжким трудом збудовано в інтересах українського народу.

Збереженням духа Михайла Галущинського в нашому громадянському й політичному житті віддамо належну пошану памяті великого патріота соборної України.

Прага, 29. IX. 1931.

Ст. Сірополко.

ДАЛЬШІ ЗАЯВИ СПІВЧУТТЯ.

Нижче подаємо дальші заяви співчуття, що їх прислали до Т-ва „Просвіта", канцелярії УНДО, нашої Редакції або до родини Покійного отсі установи і громадяни:

Управа Союзу Українських Інжинірів на еміґрації в Подєбрадах, Українське Педаґогічне Т-во в Празі, Українське Т-во Прихильників Книги у Празі, філія „Просвіти" в Любачеві, Ст. Сірополко в Празі, українська реформована реальна ґімназія в Ржевницях (ЧСР), Український Нар. Банк у Холмі й Українська Кооперативна Кредитова Каса в Дубні.

ВІДГОМІН НА ПРОВІНЦІЇ.

Філія „Просвіти" в Болехові заповіла окремими клепсидрами поминальне богослуження з панахидою за душу бл. п. Мих. Галущинського в дні 5. ц. м.

Філія „Просвіти" в Любачеві — як нам пишуть — вивісила на своїм домі чорну хоругов, одначе повіт. комісар поліції п. Вечорек приказав у неділю пополудні сторожеві філії під загрозою арештування її зняти і рівночасно членів філії пп. Мих. Калічинського, Мих. Баштевича і Мих. Кривка, які були тоді присутні в льокалі філії арештувати. Арештованих за [illegible] випущено на волю

—o—

З нашого шкільного життя у Станиславові.

7-клясова школа ім. Шашкевича. — Школа вправ при учит. семинарії без першої кляси. — Нові емерити й перенесення.

7-клясова школа ім. М. Шашкевича, удержувана „Рідною Школою“, розвивається гарно. Тому рік влада була її замкнула і 6 учителям відібрала право навчання. По довгих заходах школу наново отворено і позволено вчити трьом з тих 6 учительських сил, яким були відібрали право навчання. Що ця школа дуже потрібна, видно найкраще з того, що вона повна дітей.

Є ще у нас одна українська народня школа — це хлопяча школа вправ при мужеській державній семинарії. Підчас ферій була Кураторія цю українську школу, одну-одніську на цілу Польщу, як не вчисляти сюди української жіночої школи вправ при держ. жін. українській семинарії у Львові — розвязала, а її учителів Комановського і Лисяка покликала перед лікарську комісію. Щоби школу спасти, поїхала до Львова делеґація родичів і їй удалося осягнути реактивування школи, одначе **без першої кляси.** Це спасло учителів Комановського і Лисяка від прикрих наслідків, бо їх покликано знову до служби.

Такого щастя не мали учителі гімназій українці, яких також покликано перед лікарську комісію. Професори Гаванський, Костецький і Білобрам вже на емеритурі, проф. Тимощука перенесли службово до Теребовлі, а проф. Грицак, Сілецький і Бойцун чекають ще на рішення. Учителів поляків було далеко менше покликаних перед комісію (Медон, Домбровський і ще якийсь третій, але цей третій не був у Станиславові, лиш управителем приватної польської гімназії на провінції). Таким чином число учителів українців у державних гімназіях українській і польських у нас зменшилося. На 6 державних середніх шкіл (4 гімназії і 2 семинарії) лишилося ще: 5 українців, з яких більшість учить і фільольогії (3 в українській гімн., 1 в II. гімн., 1 в муж. семинарії, шестий ставав перед комісію); 3 природників (1 в українській гімн., 1 в II. гімназії, 1 в муж. семинарії, четвертий ставав перед комісію); 1 історик (в українській гімн., другий з української гімн. ставав перед комісію), **ані один польоніст** (був 1 в українській гімн., але його перенесено до **польської** гімназії на провінції і він уже на емеритурі), **ані один** ґерманіст (1 з української гімназії ставав перед комісією і вже на емеритурі, другий з I. гімн. перенесений до Теребовлі); 2 математики (оба в українській гімназії, 1 математик з II. гімн. і 1 з III. гімн. ставали перед комісію) і т. д.

Як видно, небагато вже лишилося у нас учителів українців. Усі вони вже старші віком і незабаром їх не буде. В українській гімназії число учителів поляків росте: до 2 польоністів і 1 гімнастика має ще прийти історик з I. гімназії, так, що буде вже разом учителів поляків 4. Доля історика поляка ще трохи непевна: хоч міністерство його до української гімназії вже було перенесло, але, як здається, прийде він на місце проф. Целевича, що також ставав перед комісію.

ФРАНЦУСЬКО-НІМЕЦЬКА СПІВПРАЦЯ.

Побут французьких міністрів Бріяна та Ляваля у Берліні вважають загально великим дипльоматичним успіхом. Ляваль зробив дуже добре враження своєю поведінкою та діловитістю. Його девіза: „Кажу тільки те, що роблю, а роблю тільки те, що кажу“ — полишила враження американського бізнесмена, що не любить зайвих обіцянок ні плянів.

Покищо наслідком переговорів обох французьких міністрів є оптимістичний настрій у Німеччині. Економічна співпраця з Францією почалася утворенням спеціяльної комісії, що має зміцнити та поширити дотеперішні торговельні умови між обома державами і дбати про ріжні ринки збуту. Комісія в своїм комунікаті не вазивав точно своїх плянів, щоби мати більшу свободу рухів і щоби не розчарувати тих, що ждуть на виїмкові, негайні успіхи. Представники обох держав у комісії вважають цей крок для порозуміння далекосяжним. Франко-німецьке зближення в ще одним доказом, що економічні інтереси навіть найбільше ворожих держав стають в якімсь моменті спільними і що труднощі звязані з ними можна розвязати тільки спільними силами.

Свята „Рідної Школи“.

РОГАТИНЩИНА.

Дня 6. вересня ц. р. відбулося, ювилейне свято „Рідної Школи“ в селі **Підмихайлівцях,** уладжене заходом ювилейного комітету „Р. Ш.“ на чолі з п. Іваном Дмитровим. Свято започатковано церковним богослуженням, опісля відбулася академія, зложена з 18 точок. Вступне слово виголосив п. Іван Дмитрів, святочну промову делеґат із Рогатина, п. Микола Волочос. Місцевий селянський хор під орудою п. Стаха Гучка відспівав пісні: „Ой горе тій чайці“, „Най пісня лунає“, „Вечірній дзвін“, „Щедрий вечір“, „За городом качки пливуть“. Деклямації про „Рідну Школу“ виголосили діти: Вікторія Вульчин, Марія Белеґай і Ярослав Мудрий. По концерті відбулися ритмічні вправи при співах і національні танці виконала старша молодь і деякі діти. Танці всім дуже добре подобалися та найбільше оплесків зібрали малі діти. До уладження свята причинилися крім Івана Дми[тр]ова і Стаха Гучка також Володимир Дмитрів, Ярослав Булка і Ярослав Матофій (оба з Гри[гор]ова) та Маланка Дмитрів, голова „Жіночої Гр[ома]ди“ в Підмихайлівцях. Завважити треба, що жіноцтво в Підмихайлівцях вибивається освітою і культурою і може послужити приміром для [и]нших сіл. Чистий дохід із свята в сумі 34.30 зол. передано як ювилейний дар на „Рідну Школу“.

Дня 6. вересня ц. р. відбу[лося] в місточку ювилейне
свято „Рідної Школи“ в бурштинсь[кім] [Бур]штині,
перше того роду свято в [бурштинсь]кім судо-
вому повіті. Свято відбулося при [участи] місцевого
бурштинського кружка „Рідної Школи“. Голов-
ною частю свята був концерт, на який зложи-
лися хорові точки: гимн „Рідної Школи“, „Прометей“, „Моги-
ла“, „В горах грім гуде“, „Бурлака“, „Рідну Шко-
лу“, „Молитва“, 3 деклямації про „Рідну Шко-
лу“ і реферат. Співав хор студентів із Рогати-
на під умілою батутою учит. Василя Кривоуса.
Чистий дохід із концерту в сумі 68 зол. пере-
дано як ювилейний дар на „Рідну Школу“.
Крім цього місцеві установи: читальня „Просві-
ти“, кооператива, кружок „Рідної Школи“ обі-
цяли ще від себе зложити відповідний дар на „Рідну Школу“. Ювилейне свято „Р. Ш.“ в Бурштині хай послужить приміром і заохотою всім громадам Бурштинщини й сусідньої Болшовеччини, в якій досі не відбулося ще ні одно ювилейне свято „Рідної Школи“. Цей народній обовязок повинні виповнити місцеві інтеліґенти і провідні одиниці в громаді, присвятивши трохи труду й доброї волі для такої поважної установи, як „Рідна Школа“.

Дня 13. вересня ц. р. відбулося свято „Рідної Школи“ в **Черчі.** Після панахиди, яку відправ[ле]но за померших членів „Рідної Школи“ о. [...] Ратич, відбулася академія в просторій салі [„Наро]дного Дому“. Концертову часть акаде-

мії виконали два хори: хор студентів із Рога-
тина під орудою учителя п. В. Кривоуса і се-
лянський хор із Черча під проводом дир. П. Бі-
гуса. Рогатинський хор відспівав пісні: гимн
„Рідної Школи“, „Прометей“, „В горах грім гу-
де“, „Могила“, „Бурлака“, „Молитва“. Хор із
Черча співав: „Козака несуть“, „Ой горе тій
[чайці]“. Оба хори зібрали заслужені оплески від
публики. Деклямацій про „Рідну Ш[колу]“
бу[ло] [кі]лька. Найкраще враження зробила декля-
мація [...] сільської дівчини Олі Гладун, яка
має вро[джений] деклияматорський хист. На свя-
ті були [делеґати] від Повітового Кружка
„Рідної Школи“ п. Микола Рома[н] і п.
Микола Во[...] [з них] перший зложив подяку
дяку від Старшини Кружка, другий виголосив святочну промову. Загалом свято перейшло дуже гарно, жаль тільки, що старше громадянство Черча не бере участи в культурному житті села. Чистий дохід в сумі 50 зол. передано як ювилейний дар на „Рідну Школу“.

ДРОГОБИЧЧИНА.

Гідно і достойно відсвятковано в **Мразниці** нафтового басейну дня 28. серпня ц. р. ювилейне свято „Р. Ш.“ Велика саля Народнього Дому наповнилася вщерть громадянством, яке вислухано програми концерту, на яку зложилися: вступне слово п. А. Іванчука, хори під проводом інж. Антоновича, реферат п. Діомеда Шміґельського з Дрогобича, мальовничі діточі вправи і танки (атракція свята, праця п. Антоновичевої), дуже добрі діточі деклямації Дорці Лейбичівної, Нусі Терлецької і Володимира Глінського, що збирали бурю оплесків, дві більші деклямації, з яких заслуговує на згадку деклямація п. Онуфра Лейбича, будова помислових веж, виконана спортовою секцією, живий образ дітвори в народніх строях і закінчення, що його виголосила приявна на святі сенаторка п. Кисілевська, яка в короткім, але вельми змістовнім слові вказала на велике значіння „Р. Ш.“ і на ролю жіноцтва, що стоїть найближче дитини, у розвитку такої всенародньої установи, якою є у нас „Рідна Школа“. Промова п-і Кисілевської зробила на присутніх помітне враження. Небуденне свято закінчено відспіванням національного гимну. Відсвяткуванням ювилею занялися місцеві товариства: філія „Союзу Українок“ і читальня „Просвіти“.

Одна зі свідоміших громад Дрогобиччини,
Воля Якубова, відсвяткувала в неділю 13. верес-
ня ц. р. ювилей „Рідної Школи“ святочним кон-
цертом зі вступним словом п. Костя Кобрина,
рефератом делеґата Повітового Кружка п. Діо-
меда Шміґельського, деклямаціями Михайлини
Губицької, Наталки Матчак і Мирона Яхна, то-
го останнього на тлі образу, що представляв
гурток сільської дітвори, яка гуртується біля
„Рідної Школи“ й чотирма музичними і хоро-
вими точками, які виконала муз.-вокальна сек-
ція ПСТ „Підгіря“ з Дрогобича під диригенту-
рою п. Гриця Кобільника. Симпатичне свято,
яке відбулося заходом місцевого кружка „Р.
Ш.“ під проводом рухливого п. Василя Блаж-
кевича, закінчено відспіванням національного
гимну.

КАЛУШ.

Заходом кружка „Р. Ш.“ в Калуші відбуло-
ся 20. вересня ц. р. ювилейне свято „Р. Ш.“
Свято започатковано відправленням в місцевій
церкві соборної Сл. Божої, на котрій парох о.
В. Тисовський виголосив гарну проповідь. В
год. 12 вполудне у великій салі „Народнього
Дому“, виповненій по береги учасниками з до-
околичних сіл та гістьми із сусідніх повітів,
відбулася святочна академія. В академії взяли
участь хори читалень: Підгорки, Новиця, Бе-
режниця, хор місц. „Сокола“ та „діточий садок“
філії „Союзу Українок“ в Калуші. Річеве слово
виголосив відпоручник Головної Управи п.
Струтинський Михайло, після чого були висту-
пи чит. хорів та деклямації. На особлившу ува-
гу заслуговують точки, виконані п. Решетило-
вичевою, що відіграла на фортепяні „Думку“
та „Вязанку нар. пісень“ Безкоровайного, а та-
кож точки д-ра Сандурського, що відіграв на
скрипцях в супроводі фортепяну „Souvenir“
і „Думку-шумку“ Завадського. Дуже миле вра-
жіння викликав виступ дітей, з нац. танками
„Гопак“, „Катерина“, „Журавель“ та декляма-
ціями. Добре вивязався з деклямації „Великі
Роковини“ п. Филипович. Преґарно виконала
деклямацію „Учітеся“ сільська дівчинка з Бо-
лохова. „Запоріжця“ (танець) добре виконав
„Луг“ із Підгорок. Академію закінчила дута
оркестра чит. з Хотіня, що відіграла „Вязанку
нар. пісень“ та національний гимн. На закінчен-
ня свята місц. драм. гурток відіграв увечорі
„Украдене щастя“, драму на 5 дій Ів. Франка.

Учасник.

КРАХ ЖИДІВСЬКОЇ КОЛЬОНІЗАЦІЇ НА УКРАЇНІ.

Жидівська кольонізація південної України й Криму, ведена радянською владою з таким накладом енергії та капіталу жидівських світових організацій, зачинає крахувати. Радянські провідні чинники займаються від довшого часу масовою дезерцією жидівських поселенців з наділених територій. Жидівський комуністичний денник „Штерн" у Харкові присвятив цій справі низку статтей, з яких довідуємося цікавих річей. Систематична жидівська кольонізація південної України й Криму ведеться вже сім літ (від 1924 р.). За такий довгий час виділені землі могли бути зовсім скольонізовані. На ділі число кольоністів у жидівських оселях не тільки не зростає, але навпаки, в останніх роках заслно меншає. В трьох тільки районах жидівської кольонізації: Калініндорф, Сталіндорф і Ново-Златополь не стає ще коло 10 тисяч душ до т. зв. кольонізаційного преліміnаря. Причина цього в реемiґрації, що є більша від іміґрації. Покидають жидівські кольонії не тільки нові поселенці, що не годні припоровитися до нових життевих умовин, але навіть такі кольоністи, що вже літами управляли свої наділи. Нерідкі бувають випадки, що оселі покидають старі кольоністи, які тут родилися й виросли.

Найбільше втікає з кольонії молодь, що тяжить до техніки й культури, яку надіється найти в місті. Але коли вертаюча в кольонії молодь має бодай охоту йти до фабрик і варстатів, то старше покоління втікачів вертає до малих місточок, значить, від продуктивної праці до неробства, до нужденного і непродуктивного життя.

Занепокоєні цим явищем радянські урядові чинники задумують зреорґанізувати жидівську кольонізацію. „Комзет" має покликати інструкторів, щоби розслідити умовини суспільно-господарського життя в ріжних місцевостях і підготовляти переселенчий елемент. Мають теж урухомити в кольонізаційних осередках промислові підприємства, які дали би змогу розвинутися технічним заняттям. Крім того передбачують ріжні інші засоби, що мають припинити дезерційну гарячку з жидівських кольоній.

Чи все те поможе, можна сумніватися. Радянські урядові кола не хотять зрозуміти двох правд, а саме, що українські землі належаться тільки українському населенню, та що жиди ніде у світі не будуть пригожим елементом для хліборобської кольонізації.

Польські ком. письменники перед слідчим суддею.

Справу арештованих комуністичних письменників Броневського, Гемпля і т. д. передала прокуратура слідчому судді, щоби перевів докладне слідство.

Штальгельм погрожує мечем Польщі.

На зїзді 4.000 штальгельмівців, який відбувся недавно в Ельбльонзі, князь Кобурґ сказав у своїй промові: „Ми зі Заходу віримо, що майбутня доля нашої батьківщини буде вирішена у вас, на Сході. Знаємо теж, що поляк не віддає ніколи добровільно загарбаної землі. Меч мусить сказати слово!".

—o—

Поладнання японсько-китайського конфлікту.

В справі японсько-китайського конфлікту в Женеві йшли 30 м. м. переговори між делеґатами Японії й Китаю при посередництві ґенерального секретаря Союзу Народів, після чого справа перейшла на засідання Ради Союзу. Рада приняла до відома заяви урядів японського та китайського, з яких перший зазначив, що не має ніяких територіяльних намірів у Манджурії та буде евакуувати своє військо в міру того, як буде забезпечене життя й майно японських горожан, а другий (китайський) заявив, що бере на себе відповідальність за безпеку японських горожан поза залізнодорожною полосою. В давніших резолюціях сказано:

Рада домагається від обох сторін, щоби зробили все задля приспішення повороту нормальних взаємин та мерщій виконували свої зобовязання. Дня 14. жовтня ц. р. Рада має зібратися знову, щоби розслідити ситуацію, яка тимчасом витвориться, хоча на випадок непередбачених випадків може зібратися раніше. З'брання 14. ц. м. може бути відкликане, якщо на основі одержаних інформацій воно буде зайве.

Після відчитання резолюцій представники Китаю й Японії зложили короткі заяви й резолюції принято. На цьому й закрито засідання Ради.

НОВЕ УСКЛАДНЕННЯ В МАНДЖУРІЇ.

На основі інформацій анґлійської преси в Кіріні, одному з більших міст Манджурії, утворився сепаратистичний уряд, який заявив, що задумує вести з Японією мирові переговори. Шістьох представників нового уряду поїхало вже до Токіо.

„Таймс" повідомляє: В Манджурії проявляється самостійницький рух. Тереном найновішого виступу китайських сепаратистів є провінція Кірін, де утворився провізоричний уряд з 6. урядників. Цей уряд вислав до маршалка Чан-Кай-Шека й диктатора Манджурії Чан-Це-Ляна телеграму, в якій нотифікує повстання незалежної республики Кіріну.

Японці заявляють, що не будуть визнавати цього провізоричного уряду. Покищо годі означити значіння незалежницького руху, веденого місцевими патріотами, старшинами та нечисленною ґрупою монархістів.

—o—

Що коштує світова господарська кріза?

На це питання дає відповідь визначний німецький економіст Войтінський, професор берлінського університету, в своїй праці, що вийшла недавно з друку. Він поминає траґедію одиниць, катастрофальні впливи безробіття на молодь та політичні й господарські наслідки крізи. Це проблеми, що не даються взяти в рямці статистики. Автор хоче устійнити безпосередні матеріяльні впливи світової крізи, зазначуючи, що його обчислення відповідають тільки приблизно дійсним коштам економічної катастрофи. Обчислення зачинає від жовтня 1929 р. на основі цін, які були в поодиноких державах.

Матеріяльні втрати, спричинені крізою в промислових державах, можна означити на основі обмеження продукції, в рільничих державах на основі спадку вартости рільничих продуктів. За 15 місяців (до грудня 1930 р.) промислова продукція впала в Німеччині на 18 прц., в Анґлії на 10 прц., в Зединених Державах на 20 прц. На тій основі автор означує втрати німецької продукції на 11 міліярдів марок, в Анґлії на 5 міліярдів, в Зединених Державах на 33 міліярдів. Ще більші втрати будуть цього року. На квітень ц. р. інститут для дослідів конюнктур означив спадок продукції поодиноких держав так: Німеччина 32 прц., Польща 32, Канада 30, Зединені Держави 29, Анґлія 26, Фінляндія 23, Швеція 21, Франція 9.

На основі обчислень проф. Войтінського втрати господарства Німеччини, Анґлії та Зединених Держав до кінця 1931 р. перейдуть суму 100 міліярдів нім. марок, інших держав Европи й Америки обчисляє автор на 150 міліярдів. Тих 450 міліярдів представляють потрійну вартість усіх запасів золота і півторакратний грошевий обіг цілого світу.

—o—

Америка редукує морс..кі зброєння.

Уряд Зл. Держав зредукував число торпедовців, яких будову передбачує морськ...ра-ма, з 11 на 5.

З документів часу.

Одержуємо до поміщення відпис такого документу часу:

Starosta grodecki
Gródek Jagiell., dnia 15. września 1931. r.
L. 81/szkol./31.
Ks. Michał Kuszkiewicz z Janowa.
Sprawa używania języka urzędowego
przez gr. kat. Urzędy Parafjalne
jako Urzędy metrykalne.

Do
Wielebnego Ks. Administratora Michała Kuszkiewicza jako pełniącego funkcje prowadzącego metryki gr. kat. w Janowie.

Orzeczeniem Starostwa z dnia 25/X. 1930. L. 49/szkol./30. nałożono na podstawie art. 45—48 Rozp. Prez. Rzplitej z 22/III. 1938 o postępowaniu przymusowem w administracji (Dz. U. R. P. Nr. 36/342) na Wiel. Ks. Administratora jako pełniącego funkcje prowadzącego metryki gr. kat. pieniężną karę przymusową w kwocie 100 zł., którą z powodu nieściągalności orzeczeniem z dnia 26/3 b. r. L. 47/szkol./31. zamieniono na karę 5-dniowego aresztu, a to z powodu, iż Wieleb. Ks. Administrator nie uczynił zadość wezwaniu Starostwa z 30/8. 1930 L. 49/szkol./30 w sprawie przedłożenia spisu dzieci urodzonych w Janowie (i Zalesiu) w czasie od 1. IX 1920— 31. VIII 1929 w języku państwowym.

Ponieważ Wieleb. Ks. Administrator do tej pory rzeczonego spisu dzieci mimo odpokutowania kary aresztu nie przedłożył, wobec tego powołując się na zasadnicze orzeczenie w tej sprawie Urzędu Wojewódzkiego z dnia 8/5. br. L. AA. 1517/31., podane do wiadomości Wiel. Ks. Administratora tut. reskryptem z dnia 14/7. br. L 1609/31., wzywam Wielebn. Księdza Administratora ponownie w myśl art. 48 ust. 1. Rozp. Prez. Rzplitej z 23/III. 1928 (Dz. U. Rz. P. Nr. 36/342) o postępowaniu przymusowem w administracji do przedłożenia tegoż spisu w języku urzędowym t. j. polskim do dni 14-tu pod rygorem nałożenia dalszej kary pieniężnej przymusowej w kwocie 100 zł

Starosta gródecki:
Fraczkowski mp.

З життя Волині.

Памяти М. Галущинського. Вістка в „Ділі" про тяжку недугу голови матірнього Т-ва „Просвіти" у Львові М. Галущинського викликала глибоке занепокоєння серед українського громадянства Волині. Волинь — від місцевої інтеліґенції до свідоміших селян — добре знала небіжчика, нераз бачила його в себе на святах, курсах і ріжних зборах, захоплювалася його промовами й лекціями та довго перебувала під враженням ніжної, чаруючої його вдачі. І тим тяжче засмутила волиняків вістка про його передчасну смерть. У день отримання цієї вістки луцька повітова „Просвіта" клепсидрою сповістила своїх членів і взагалі громадянство про цю велику втрату. Наступного дня, в неділю, на будинку „Просвіти" замаяв чорний прапор. Того-ж дня зібрані в салі „Просвіти" на конференцію представники сільських кооператив, на пропозицію голови В. Островського, вшанували память великого українського громадянина й діяча Михайла Галущинського щирою згадкою і вставанням.

Кооперативна нарада в Луцьку. Філія „Сільського Господаря" в Луцьку в порозумінні з інспекторатом РСУК скликала дня 27. вересня кооперативну нараду, яка відбулася в салі „Просвіти" під проводом президії — голови філії „С. Г." В. Островського, інспектора РСУК Л. Кобилянського і агронома „Маслосоюза" інж. Т. Залуцького. Кооп. нарада мала на меті переведення в життя резолюції по...тової господарської наради з дня 30. серпня ц. р. Після реферату п. В. Островського й ...важного річевого обміну думок нарада у...же одноголосно постановила: 1) що всі к... ...перативи негайно повинні стати членами Т... „Сільський Господар", 2) від 1. жовтня ...лачують на утримання агронома при фі... „С. Г." датки в розмірі 1, 2 і 3 зол. місячно ...дно з пляном інспекторату РСУК, 3) всі ко... ...ративи луцького району повинні вступи... члени с.-господ. кооператив... ...осподар" у Луцьку (для збуту р... „Українсь... ...одуктів), і внести уділи до 1. груд... перері... ...) повинні в міру можливости уділити ня ц. ...позички (3—10 зол.) на заложення годр...ства при філії „С. Г."

Кооперативне свято. 4. жовтня відбудеться ...оперативне свято в с. Жидичині на Луччині. С. Жидичин належить до кращих сіл Волині: має добре поставлену „Просвіту", один з найкращих хорів, драматичний гурток, споживчу кооперативу, селянський банк і кружок „Сільського Господаря".

Пресовий воєвідський реферат. Волинський воєвідський уряд відновив пресовий реферат, який від деякого часу був нечинний, і на посаду пресового референта призначив Р. Хромінського.

Фальшівники грошей. У с. Вишневі, піддубецької волости на Луччині, арештовано двох фальшівників грошей Івана Антонюка й Семена Саваірова. В Антонюка найдено форму з ґіпсу, мішанину металю й фальшиві монети по 1 зол.

Там, де нема Просвіти. У „Ділі" була подала звістка про те, що в Горині найдено трупа селянки Акулини Бещуківни. Тепер виявилося, що небіжка була вагітна й за порадою Зіри Войтюкової, пішла до „знахорки" Люби Чорної зігнати її плід. Чорна вжила до цієї операції якогось вибухового матеріялу, який порозривав нещасній Бещуківні внутрішні органи і причинив смерть на місці. Чорна, щоби скрити сліди злочину, разом зі своїм чоловіком Онуфрієм витягли трупа з хати й втопили у Горині.

Перський князь на Волині. 11. вересня, переїздом з Радянщини до Варшави, у Здолбунові спинився наступник трону Персії, щоби пересісти з ваґону радянського до польського. На зустріч перському гостеві прибули з Варшави перський міністр і адютант президента. У Здолбунові вітав перського князя волинський воєвода Юзефський.

Ще й вовки! У здолбунівському повіті зявилося стадо вовків. Непрошені чотироногі гості розперли два коні, що паслися на луках села Пулемець, але не нехтують вони й дробом.

Згоріла церква. В с. Орищах на Горохівщині дня 21. вересня загадковим способом загорілася церква. Церква була деревляна й згоріла до тла. Є припущення, що її підпалили безбожники. Паліїв не схоплено.

ОСТАННІ ВІСТИ

СОЙМ.

На першім інавґураційнім засіданні сойму взяв участь увесь уряд із Пристором. Не було лише міністра військових справ марш. Пілсудського та міністра закордонних справ Залеського, який ще не вернув із закордону.

Маршал сойму Світальський отворив засідання в год. 4.15. Подав до відома палати письма, які прийшли, м. ін. про уступлення уряду Славека та про склад нового уряду Пристора. Дальше повідомив про вислід доповняючих виборів і відібрав приречення від нових послів. Приречення зложили теж голова УНДО д-р **Дмитро Левицький** та гол. секретар УНДО д-р **Макарушка**, які недавно вийшли із львівської тюрми. Опісля маршал присвятив довшу промову померлим у часі від останньої сесії 4 послам: Домбському, д-рові Червінському, заступникові голови Української Парл. Репрезентації Ґалущинському та Голувкові (на фотелі Г-ка клюбові товариші зложили китицю червоних рож). Згадуючи пос. Голувка, маршал сказав, що обставини, серед яких згинула ця визначна людина, мусіли в усій опінії викликати переконання, що кулі, які відібрали йому життя не були ділом особистої пімсти. Караюча рука справедливости видасть присуд на безпосередніх виконавців убивства. Коли судове слідство не змиє з того факту пятна політ. злочину, то пролита кров, викликуватиме вічно відпокутування. Опісля на місце віцемаршала Яна Пілсудського голосами ББ вибрали віцемаршалом б. міністра справедливости проф. Маковського. Другого віцемаршала на місце Домбського не вибирали й вибір відложили, тому, що Стр. Людове повідомило маршала, що не аспірує на віцемаршалківський фотель.

З черги вийшов на трибуну президент ради міністрів Пристор. У цій хвилині почувся на салі голосний крик протесту комуніста Данецького. Маршал виключив того посла з одного засідання. В експозе премієр говорив про тяжке господарське положення Польщі, не торкався захитання анґл. фунта та його впливу на упадок польського експорту. Головну увагу звернув на валютово-фінансові та хліборобські справи. Охоронити польські фінанси від потрясень, які навістили закордон у фін.-валютовій ділянці, та охорона хліборобства від світової крізи, це найважніші завдання польського уряду. Опісля аналізував ті дві важні ділянки госп. життя та схарактеризував методи й дорібок уряду. Потім обговорив крізу промислу, довший уступ присвятив безробіттю, боротьбі з безробіттям та новелізації законів, які мають улекшити урядові дальшу працю в тому напрямку. Вкінці сказав, що польської суспільности не захопила паніка, як це було в багатьох інших країнах.

У дискусії перший промовляв пос. Руґ (голова Стр. Люд.). Він домагався обниження податків, мораторії або й повного уморення довгів, які має село в держ. банках і законної знижки процентової стопи, призначення відповідних сум на закупно збіжа, щоби так забезпечити ціни, аби вони оплачували кошти рільн. продукції, а вкінці пошанування права в Польщі. Опісля пос. проф. Рибарський (Кл. Нар.) сказав, що в Польщі також гостра кріза як в Англії й Німеччині. Щоби вийти з крізи, треба мати свідомість власних помилок. Закидає урядові недостачу пляну в боротьбі з безробіттям. Теперішній уря не здібний вивести Польщу з теперішнього госп. положення. Опісля говорив пос. Жулавський (ППС). Підчас його промови приходило до гострих сутичок із послами ББ. Пос. Жулавський закинув урядові недостачу пляновости в госп. справах, головнож щодо безробіття.

Між пос. Слендзінським (ППС) і пос. Медзінським прийшло до гострої словної перепалки, тому клюб ППС вийшов зі салі, коли пос. Медзінський зявився на трибуні, щоби говорити. Пос. Темпка (ХД) сказав, що суспільність не видержить внесених урядом под. проектів, тому бесідників клюб займе неґативне становище до всіх проектів законів.

Останній промовляв пос. Розмарін (Жид. Кл.), який ствердив, що податки в Польщі за високі, закинув урядові недостачу пляновости в под. системі. Зменшення податків оживило би госп. життя і так скріпило би скарб. каси.

Опісля маршал повідомив, що вплинуло форм. внесення пос. Цара, щоби замкнути листу бесідників. До голосу записані ще пос. Медзінський, д-р Баран і Єремич. Внесення пос. Цара ухвалили.

На цьому маршал відложив дальшу часть засідання до пятниці в год. 10.30 передпол.

НОВИЙ ГОЛОВА УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ.

Дня 1. ц. м. на засіданні Укр. Парл. Репрез. вибрали головою клюбу д-ра Дмитра Левицького.

ОГРАБИЛИ ПОЧТ. АМБУЛЯНС.

На двірці в Бродниці невідомі люди вдерлися до почт. амбулянсу та забрали 7.200 зол. Керовник амбулянсу каже, що до вагону війшло 5 озброєних людей.

МЕКДОНАЛЬД, СНОВДЕН І ТОМАС ВИКЛЮЧЕНІ З ЛЕЙБУР ПАРТІ.

Краєвий виконуючий комітет Лейбур Парті рішив виключити з партії всіх членів теперішнього уряду та їх прихильників. Виключили: Мекдональда, Сновдена, Томаса й інших соціялістичних міністрів і віцеміністрів, а також соціялістичних послів, які піддержують уряд. Кожного виключеного можуть прийняти знову, коли обіцяє, що шануватиме програму партії та не піддержуватиме організації політичного противника.

БІЛЬШОВИКИ НЕ ПРОГОЛОСИЛИ МОРАТОРІЇ.

Денники Москви заперечують поголоски, що їх ширила преса надбалтійських країв, про однорічну мораторію. „Ізвестія" пишуть, що Радянський Союз і його господарські організації додержать речинців виплати своїх зобовязань.

БІЛЬШОВИЦЬКІ ВІЙСЬКА ВІЙШЛИ ДО КИТАЮ.

Із Нанкіну прийшли вістки, що відділи більшовицької кінноти та піхоти на панцирних автах переїхали китайський кордон та зайняли прикордонне місто. На протест китайського заступника більшовицький посол відповів, що [illegible] це не має ворожих намірів, а хоче лишень протиділати приготуванням білоґвардійців, які бажалиб зайняти більшовицьку територію.

ГОЛОДІВКА ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ НА РАДЯНЩИНІ.

З Вильна повідомляють, що вже від тижня треває голодівка політичних вязнів у карній тюрмі в Полоцьку на Радянщині. Голодівку веде 300 вязнів; влада вислала 200 вязнів до інших тюрем. 100 вязнів поуміщувала одинцем в окремих келіях.

ЛЯВАЛЬ ІДЕ ДО ЗЄД. ДЕРЖАВ.

Повідомляють з Парижа, що премієр Ляваль поїде до Зєд. Держав 16. ц. м. Побут його в Америці буде короткий і обійматиме розмову з през. Гувером та відвідини французької кольонії у Вашінґтоні.

ЗЕМЛЕТРУС В ЄГИПТІ.

Повідомляють з Каїро, що вчора рано відчули там коротко-треваний землетрус.

СТРАЙКУЮТЬ ПРИСТАНЕВІ РОБІТНИКИ В ДАНЦІҐУ.

Повідомляють з Данціґу, що вчора рано вибух там страйк пристаневих робітників. Круги Ради Пристані сподіються припинити страйк сьогодні після полудня.

ПРОТЕСТ ДЕННИКАРІВ

Повідомляють з Женеви, що комітет Міжнародного Союзу Денникарів при Союзі Народів передав предсідникові Ради Союзу есп. мін. Леру протест проти обвинувачення преси в подачі неточних вісток про китайсько-японське непорозуміння. На думку мін. Леру ці вісти спричинили вбивство китайського мін. закорд. справ Ванґа.

НОВИНКИ

— **Дівочий інтернат при ґімназії Р. Ш. в Станиславові.** Дирекція ґімназії подає до відома, що інтернат уже відкритий і дня 15. жовтня приймає учениці. Місячна оплата 65 золотих. (Грішми або харчами). Інтернат вестимуть СС. Редемптористки, педаґоґічний провід у руках дирекції школи. — Зголошуватися на адресу: Дирекція ґімн. „Рідної Школи", Станиславів, Липова 82. 600

— **Управителем філії української ґімназії у Львові** іменований дотеперішній професор акад. ґімназії у Львові, п. Іван Бабій.

— **„Зиз" віджив.** Після кількамісячної літньої перерви почав у Львові знову появлятись сатирично-гумористичний двотижневик „Зиз". З датою 1. жовтня ц. р. вийшло в світ 13. число цього часопису з цікавим та ріжнородним змістом.

— **З львівської хроніки.** До фабрики косметики „Бразай" на Знесінні добулися вломники й забрали машину до писання і вбрання варт. 750 зол. — З мешкання Тадея Гриба при вул. Театинській забрали невідомі гості плащ і футро варт. 750 зол. — З мешкання Мар. Кукуревича при вул. св. Войтіха забрали нічні гості „на спомин" непрошених відвідин убрання варт. 2.000 зол. — З ґанку Ізидора Мерцля при вул. Асника зникло білля варт. 1000 зол.

— **Посвячення львівського ПКО.** У четвер відбулося посвячення львівського відділу ПКО при вул. Сикстуській ч. 10. Посвятив архиеп. Твардовський. З Варшави м. ін. приїхав президент ПКО Грубер.

— **Звукова фільма в залізничому ваґоні.** У ваґоні англійського „Скербуру-Експрес" висвітлювали звукову фільму. Вікна й двері ваґону були заслонені оксамитними заслонами, а долівка застелена килимом, щоби не було чути шуму машини й ударів коліс об рейки.

— **Скляний дім у Парижі.** При вул. св. Вільгельма в Парижі вибудували для одного лікаря дім зі скла. Стіни збудовані з шиб, оправлених у залізно-бетонові рами. Дім виглядає дуже гарно, у середині потапає в світлі нічим нездержаних сонішних промінів. З вулиці не видно, що діється в хаті, хоч нема на шибах ніяких завісок; шиби уставлено під таким кутом, що заломання сонішного світла робить природну заслону. Це перший дім у світі збудований зі скла.

— **Не буде „шампану „1931 рік".** Через поганий цьогорічний збір винограду в Південній Франції, цього року не будуть його переробляти на вино. Для смакунів бракуватиме на списку вин „шампанське 1931 р."

— **Мов у казці з 1001 ночі.** Дві чорнозодягнені панни холили по вбогих дільницях Льондону й роздавали мешканцям срібні й золоті монети. Вдячні за щоденні дарунки вбогі постановили довідатися про їх мешкання й прізвище. Після кількох днів слідкувань за паннами відкрили, що це доньки Осипа Робінзона, власника копалень діямантів. Він недавно помер і лишив донькам майно вартости понад 10.000.000 фунтів штерлінґів. Щасливі тією спадщиною роздали вони частину свого великого майна на допомогу тим, що не знають радощів життя.

— **Абсольвенти б. торговельної академії,** курсів абітурієнтів і державної економічно-торговельної школи у Львові зволять подати свої адреси в секретаріяті при вул. Скарбківській 39, щоби переслати їм запрошення на святочне відкриття нового будинку, яке відбудеться в половині жовтня ц. р. — **Дирекція.**

— **Справлення похибки.** У вчорашньому числі „Діла" закралася прикра стилістична похибка, яку на цьому місці справляємо. У підзаголовку статті „Хліборобське самоврядування" має стояти: **„Самоврядування і добровільні хліборобські організації"**, а не „Самоврядування добровільних хліборобських організацій".

Дописи.

РАВА РУСЬКА. (В який спосіб полагоджуються культурно-освітні справи в равському старостві). Вже більше як від року тут. староство робить перепони у веденні освітньої праці по культурно-освітніх установах нашого повіту. Що-місяця дістаємо інші мотиви на заборони в улаштовуванні імпрез. Від цих мотивів на заборонені імпрези вносили ми рекурси до Воєвідського Уряду, одначе одні з них лишилися без відповіди, до інших жадали стемплевої оплати, а на інші відповіли, що затверджують рішення староства. В останньому часі справа з нашими імпрезами ще погіршала. На вношені подання староство не відповідає взагалі нічого, а на інтервенції інтересованих делеґатів, які їдуть по такий дозвіл, урядовці чи й сам староста заявляють коротко: „Nie dostaniecie zezwolenia". Якщож наші делеґати домагаються доконче письменної відповіди, то одержують її такого змісту: „Starostwo Powiatowe w Rawie ruskiej L. 213/wid/31. Rawa ruska, dnia 16. września 1931. Czytelnia „Proświty" w Potyliczu. Prośba o zezwolenie na urządzenie przedstawienia. — Do zarządu czytelni „Proświty" (na ręce p. Michała Dorockiego) w Potyliczu. — W odpowiedzi na prośbę, wniesioną do tut. Starostwa w dniu 13/9. 1931 w sprawie urządzenia przedstawienia przez zarząd Towarzystwa powołanego w nagłówku w sali czytelni „Proświty" w Potyliczu w dniu 21. września b r., zawiadamiam, że nie przychylam się do wniesionej prośby i nie zezwalam na urządzenie tegoż, gdyż Zarząd T-wa nie daje mi gwarancji utrzymania porządku publicznego. — Od niniejszej decyzji przysługuje prawo wniesienia rekursu przez tut. Starostwo do Urzędu Wojewódzkiego w ciągu dni 14-tu, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia orzeczenia. — Starosta powiatowy: Skarzyński". — Таку саму відповідь одержала на днях і читальня „Просвіти" в Лаврикові-Кіптях з тою ріжницею, що: „gdyż budynek, w którym się urządza przedstawienie, nie odpowiada wymogom przepisów ustawy budowlanej i sanitarnej". — Та не лише в той спосіб полагоджують внешені подання на українські імпрези, але взагалі на все, що українське, стараються відмовити дозволу. Що воно так є, нехай послужить останне відимування збіркових лист до переведення збірки на Т-во Прихильників Освіти у Львові, дозволеної, як відомо, Воєвідським Урядом. Не зважаючи на те, що виготовлено все як слід і все було готове, треба було лише підписати — в старостві зволікали з підписом з дня на день і щойно в суботу 19/9. 1931 — а збірка була дозволена виключно в дні 21/9. 1931 — по всяких заходах та інтервенціях ми добилися того підпису, і то з застереженням, що льокальний місцевий комітет обовязаний до трьох днів предложити рахунковий звіт з переведеної збірки. — Подаючи отсе до публичного відома, сподіємося, що вищі урядові чинники займуться цею справою і дозволять нам хоч на концерти та на аматорські вистави. —

Один за всіх.

—o—

СПОРТ.

Гасмонея—Україна.

В неділю 4. Х. ц. р. розіграє Україна товариські мячеві змагання з Гасмонеєю. Змагання заповідаються дуже цікаво. Обі дружини виступлять у відмолоджених складах, які на другий рік будуть змагатися в мистецтві. Змагання відбудуться на Цитаделі в год. 11. перепол

Змагання за мистецтво Львова.

В неділю 4. Х. відбудуться дальші змагання за мистецтво Львова між дружинами: Хмара—УРСК. і СТЕП.—Сокіл IV. Початок змагань точно в год. 9. рано на грищі Гасмонеї. Висліди з мин. неділі такі: 1) СТЕП.—УРСК 5:1 (2:1), 2) Сокіл IV.—Дніпро 5:1 (2:1).

Ситківкові змагання.

У днях 10. і 11. жовтня відбудуться на кортах УССК-у при вул. Супінського 21 ситківкові змагання за мистецтво українського студента і мандрівну нагороду Т-ва „Меличча Громада". Ближчі подробиці про змагання будуть подані у слідуючих числах.

Легкоатлетичні змагання в Перемишлі.

В днях 10. і 11. жовтня ц. р. устроює Український Спорт. Клюб „Беркут" в Перемишлі на військовім стадіоні міжмістові легкоатлетичні змагання. Зголошення змагунів слати найдальше до 7. Х. ц. р. на адресу: Михайло Дунай, Перемишль, вул. Костюшка 3/І.

Спорт у Чехословаччині.

Мин. неділі розіграли два фіналісти, Спарта і Славія, оконечні змагання за чашу ЧСР. Не зважаючи на непогоду і виборчий день (вибори до міської ради), на змаганнях було 25.000 видців. Виграла заслужено Спарта у відношенні 3:1 (0:1).

Одночасно Німецький Футболевий Клюб (Прага) розіграв фінальні змагання з Чехослованом-Кошіже за аматорське мистецтво Чехословаччини. Змагання, не зважаючи на перевагу Нім. Футб. Клюбу, закінчилися ремісово 3:3, тому в цю неділю відбудуться вдруге.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 1. Х. 1931. за масло експортове 2·90 зол., за масло десерове пріма 2·80 зол., за літру молока 19—20 сот., літру сметани 1·10 зол., копу яєць 5·40—5·50. Тенд на яйця знижкова.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Нечинний.

Театр Ріжнородностей:

Пятниця, 2. жовтня, година 7·30 веч. „І що з таким робити?".

Субота, 3. жовтня, година 3·30 попол. „І що з таким робити?", година 7·3 веч. „Коли вернешся?".

Кіна.

АПОЛЬО: „Десятьох із Павяка".

ЛЕВ: „Десятьох із Павяка".

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Веселий поручник" (Моріс Шевальє.)

МІРАЖ: „Графиня Парижа".

ОАЗА: Звукова фільма „Король прошаків".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Давід Ґольдер" і тижневик Фокса.

ПАН: „Звукова фільма: „Монте Карльо".

ПАСАЖ: „Караюча рука" (Гут Гібста) й додатки.

ПРОМІНЬ: „Кохання та сльози Шопена".

СОНЦЕ: „Ґраф Монте Хрісто" (2 серії).

СТИЛЕВЕ: „Студент із Праги" та звукова комедія".

УПХА: „Пат і Патахон у тарапатах", „Жінка, яка бажає гріху" (Нора Ней).

ХИМЕРА: „Жінка яка ніколи тебе не забуде" (Ліль Даговер, Іван Петрович).

Програма радіо.

Субота 3. жовтня 1931.

Липськ (259,3) 20·05 Кабарет. **Моравська Острава** (263,4) 22·20 Радіофільм (Комедія, пісні і танці). **Гамбург** (372,2) 20·15 Концерт військової орх. **Букарешт** (394,2) 17·00 Легка рум. музика, 19·30 Тр. з опери румунської. **Берлін** (419) 15·30 Продукції діт. хору, 20·00 „Сон літньої ночі 1931 р.", веселий вечір. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Рим** (441,2) 21·00 „Дафне", оп Муле. **Гельсінгфорс** (453,2) 17·30 Естонські пісні, 18·45 Гарфове сольо. **Лянгенберг** (472,4) 17·00—18·00 Концерт мандол. орх., 20·15 Веселий вечір, 23·30—1·00 Мистці джезу. **Прага** (486,2) 21·00 Концерт дутої орх. **Відень** (516,4) 17·35 Вальси і марші (симф. орх.) 19·45 Скрипк. сонати Бетовена, 20·30 Віденський вечір. **Рига** (524,5) 16·00 Година Ліста. **Будапешт** (550,5) 17·30 Циганська орх., 20·45 Конц. опер. орх. **Любляна** (575,8) 18·30 Сальон. квінтет. **Ленінград** (1000) 18·00 Тр. з „Дому культури". **Ослько** (1071,4) 18·15 Народня музика; 22·05 Попул. конц. радіоорх. **Калюндборг** (1153,8) 21·45—23·00 Веселий вечір (радіоорх., пісні, рецит. саксофон, 24·00 Ратуш. дзвони. **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 20·15 Німецько-австр. академія.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 3. жовтня 1931.

Львів (380,7) 11.58 Астроном. час з Варшави. 12.10, 15.10, 15.40, 17.50 Музика з грам. плит. 13.10, 14.50 Комунікати. 15.25 „Фотографії людських усміхів", відч. 15.45 Військові відомости для всіх. 16·00 Слуховище для молодших. 16.30 Концерт для молоді. 16.50 Комунікат. 16.55 „Церковна унія", відч. 17.35 „Цар чи обманець", відч. 18.00 Богослуження. 19.00 Всячина. 19.20 Комунікат. 19.25 „Про кріпкий оптимізм у сучасній кризі", відч. 19.40 Рільничі відомости. 19.55, 20.00, 20.10 Комунікати. 20.15 Легка орх. музика. 22.00 „На овиді", фейл. 22.15, 22.20, 22.25 Комунікати. 22.30 Муз. Шопена. 23.00—24.00 Танкова музика з „Багателі" у Львові.

—o—

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

— **Український Наддніпрянський Театр Дир. М. Карабіневича.**

СТОПНІЦА:

2/X „Воскресення".

БУСК:

3/X „Гриць".
4/X „Вій".
5/X „Запорожець".
6/X „Аза".

Театр у скорім часі **обїде Галичину і Волинь з найновішим репертуаром:** „Сорочинський Ярмарок", „Бар-Кохба", і „Ленін".

Український театр під адм. пров. І. Волощука.

КАНЬЧУҐА.

3. Х. — Хмара.
4. Х. — Ой не ходи Грицю.
5. Х. — Циганка Аза.
6. Х. — Наталка Полтавка.

ДУБЕЦЬКО.

7. Х. — Хмара.
8. Х. — Ой не ходи Грицю
9. Х. — Циганка Аза.

Песи грається при власних нових костюмах і декораціях та власній орхестрі (квартеті). Театр вступить до Перемишля на 2 вистави

Тримісячний Курс Крою жіночих та діточих одягів, конфекції та білля уладжує (протягом жовтня, листопада, грудня) Кооператива „Труд" Львів, Ринок ч. 39. — Для Пань, що працюють у бюрах, школі чи домашнім господарстві, догідні вечірні лекції. Вписи щоденно між 8—1 і 3—6 год. 601 1—2

Філія „Учительської Громади" в Станиславові отвирає з днем 1. жовтня 1931 р. підготовчі курси до всіх клас гімназій всякого типу й до воєвідської матури. — Зголошуватися: Станиславів, вул. Липова 82. 600 1—2

На „Рідну Школу" зложили Громадяни м. Володимира Волин. на руки д-ра А. Річинського зол 25 — замість вінка на могилу бл. п. Михайла Галущинського.

Позір Тернопільщина! Чайний вечір Кружка „Рідної Школи" в Тернополі дня 3/Х. 1931. з причини жалоби по бл. п. Михайлі Галущинськім відкликаний. — **Старшина Кружка.**

Торговельна Школа Т-ва „Просвіта" у Львові, вул. Корняктів 1. приймає до кінця вересня ВПИСИ на: 1) Однорічний Торговельний Курс для абсольвентів (-ок) VI кляс середніх шкіл; 2) Однорічний Курс для абітурієнтів (-ок) середніх шкіл. — **Управа.** 556 3—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляити, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 130

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а. — Тел. 20-54 — Ціни фабричні. 30 35—?

АБСОЛЬВЕНТКА учитель. семинарії УПТ., вбога сирота, пошукує якогонебудь заняття за удержання і маленьку винагороду. — Інформації подасть о. Ст. Онишкевич в Купновичах, п. Koniuszki Siemian. 3—3

МАШИНІСТКУ прийму. Оферти до канцелярії адвоката д-ра Жука в Буківську. 579 3—3

ТОНЦЯ ОЧАБРУК, подай свою адресу! — Оксана Озаркевич-Бірецька, Городок Яг. 590 2—3

КІМНАТА умебльована з окремим входом зараз до винайму. Супінського 8 ч. дв. 1. 594 2—3

ТАНЦІ найновіші, елеґантний льокаль, добірне товариство, замкнені кружки. **Інститут танців „Sten".** Коперника ч. 20. Вписи 6—8. 596 2—3

ЛЕКЦІЇ італійської мови збірні й поодинокі. — Зголошення слати Адм. „Діла" для „М. О.". 602 1—2

КРИМСЬКИЙ ПЛАЩ уживаний за 50 долярів — Відомість Юл. Гаушевський, Львів, Коперника 16/II. Телеф. 54—46. 603 1—2

ДО ВИНАЙМУ кімната при вул. Васинського 34. партер, ліворуч. — Оглядати між 3—5. 598 1—3

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів Ринок 10.